

Sygn. akt II CSK 316/17

POSTANOWIENIE

Dnia 10 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa R.P.

przeciwko R.G.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 listopada 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 18 stycznia 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2700 (dwa
tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwany R.G. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 stycznia 2017 r. Sąd ten zmienił wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 30 czerwca 2016 r. – uwzględniający powództwo powoda R.P. o zwrot nienależnych świadczeń do kwoty 200 800 zł z odsetkami ustawowymi - w ten sposób, że obniżył zasądzoną na rzecz powoda kwotę do wysokości 160.800 zł, oddalił apelację pozwanego w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód przekazał pozwanemu m.in. w dniu 10 maja 2011 r. kwotę 127.250 zł na zapłatę zaległego czynszu w A.;

w dniu 19 września 2011 r. – kwotę 88.400 zł, a w dniu 27 września 2011 r. – kwotę 72.400 zł na wkład własny w kredycie zaciąganym w Banku [...] w W. na wykup nieruchomości. Pomimo wcześniejszych uzgodnień między stronami co do zasad prowadzenia wspólnego przedsięwzięcia pozwany nie przeniósł własności wykupionych działek na rzecz zawiązanej w wyniku tych uzgodnień spółki z o.o. R., lecz zbył je w dniu 2 stycznia 2013 r. na rzecz A.B. na podstawie umowy zamiany, uzyskując dopłatę w kwocie 1.850.000 zł. Na tej podstawie Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powoda kwotę 200.800 zł, uznając za nieuzasadniony m.in. podniesiony przez pozwanego zarzut potrącenia z wierzytelnością powoda wierzytelności pozwanego z tytułu rozliczenia ceny sprzedaży innej nieruchomości nabytej od A., której wykup – dokonany przez pozwanego, jako jej dzierżawcę - został w całości sfinansowany przez powoda, następnie pozwany darował tę nieruchomość córce, która ją sprzedała, a uzyskana cena – przewyższająca o ponad 300.000 zł środki przeznaczone przez powoda na jej wykup, przelana została na rachunek powoda. Sąd uznał, że był to zysk powoda z transakcji, a pozwany nie wykazał, aby środki te przysługiwały mu z tytułu rozliczenia wydatków poniesionych na czynsz dzierżawny płacony wcześniej na rzecz A..

Na skutek apelacji pozwanego, powyższe rozstrzygnięcie zostało zmienione. Sąd Apelacyjny nie podzielił oceny Sądu Okręgowego co do zasadności powództwa w zakresie kwoty 40.000 zł. Odnośnie pozostałych uwzględnionych żądań Sąd Apelacyjny przyjął argumentację Sądu Okręgowego, kwestionując jedynie zasadność poglądu o ewentualnym przedawnieniu roszczeń przedstawionych do potrącenia na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego. Uzupełnił ponadto postępowanie dowodowe i dopuścił dowód ze skierowanego do pozwanego wezwania do zapłaty z dnia 30 grudnia 2016 r. wraz z dowodem doręczenia oraz dowód z oświadczenia pozwanego o potrąceniu z wierzytelnością powoda wierzytelności w wysokości 300.000 zł z tytułu nabytej przez pozwanego od córki wierzytelności o zwrot przez powoda części ceny zapłaconej przez nabywcę za działkę [...], przewyższającej środki przekazane przez niego na jej kupno od Agencji. Sąd Apelacyjny ocenił, że istnienie tej wierzytelności ani jej skuteczne potrącenie nie została wykazane, ponieważ ustalenia Sądu pierwszej instancji nie potwierdzają jej istnienia, a pozwany nie dowiódł doręczenia powodowi

skierowanych do niego wezwania do zapłaty i oświadczenia o potrąceniu. W konsekwencji Sąd odwoławczy uznał, że potrącenie wierzytelności nie zostało dokonane w sposób skuteczny.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie art. 217 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., art. 382 k.p.c., art. 498 § 1 i 2 k.c., art. 499 k.c., art. 405 k.c., art. 61 § 1 k.c. w zw. z art. 499 k.c. Na tej podstawie wnosił o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi powód wnosił o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, a w dalszej kolejności o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i nie obejmuje merytorycznego rozpatrywania skargi kasacyjnej. W razie stwierdzenia, że występuje co najmniej jedna z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Skarżący wskazał, że w okolicznościach sprawy wystąpiły przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., które ujął w następujących pytaniach:

- „czy dla wykazania skutecznego wezwania do zapłaty i złożenia oświadczenia o potrąceniu wystarczający jest dowód z dokumentów w postaci pism, potwierdzeń nadania i doręczenia na adres strony, który strona wskazała w pozwie

jako adres zamieszkania, jeśli wezwanie do zapłaty i oświadczenie o potrąceniu zostało przesłane w toku procesu?”;

- „czy sąd odwoławczy, w przypadku złożenia przez pozwanego oświadczenia o potrąceniu po wydaniu wyroku przez sąd I instancji, jest zobligowany do samodzielnego rozważenia jego zasadności, skuteczności, z punktu widzenia zebranego materiału dowodowego tak w postępowaniu przed Sądem I, jak i II instancji, czy może ograniczyć się do odesłania do argumentacji Sądu I instancji, pomimo, pomimo Sąd I instancji nie dysponował materiałem dowodowym uzupełnionym w postępowaniu odwoławczym?”;

- „czy, w przypadku wezwania do zapłaty powoda i złożenia przez pozwanego oświadczenia o potrąceniu po wydaniu wyroku przez Sąd I instancji, dla skutecznego podniesienia przez powoda zarzutu przedawnienia wierzytelności pozwanego przedstawionej do potrącenia, konieczne jest podniesienie zarzutu przedawnienia po złożeniu zarzutu potrącenia przed sądem II instancji, czy też za aktualny należy uznać zarzut przedawnienia podniesiony na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego w zakresie wszystkich wierzytelności pozwanego przedstawionych do potrącenia do czasu prawomocnego zakończenia sprawy?”.

Powołanie przesłanki objętej art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagało przedstawienia dostrzeżonego zagadnienia prawnego z powołaniem konkretnych przepisów prawa, wykazania, że jest ono istotne, nowe, poważne i dotąd nierozwiązane w orzecznictwie sądowym, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia sprawy skarżącego, ale także innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepubl.; z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r. niepubl.; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, niepubl.).

Pozwany nie przedstawił szerszej argumentacji wyjaśniającej wątpliwości doktrynalne lub orzecznicze, które miałyby uzasadniać potrzebę rozważenia przedstawionych przez niego zagadnień prawnych, a ich treść takiej potrzeby nie potwierdza. Pierwsze zagadnienie dotyczy kwestii oceny dowodów – która jest wyłączona z zakresu badania przez Sąd Najwyższy przez art. 398³ § 3 k.p.c. Drugie dotyczy problemu wyjaśnionego już w ramach wykładni art. 381 i art. 382

k.p.c. (por. np. wyrok z dnia 19 maja 2005 r., V CK 663/04, Biul.SN IC 2006/5/55). Trzecie natomiast nie może stanowić przedmiotu rozpoznania przez Sąd Najwyższy, ponieważ kwestia przedawnienia nie stanowiła przesłanki nieuwzględnienia zarzutu potrącenia i nie stanowi zarzutu kasacyjnego.

Przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. również nie zachodzi, ponieważ podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty, które ma cechować oczywista zasadność jednoznacznie wskazująca na błędność zapadłego wyroku nie mają dostatecznej siły przekonywania. Z ustaleń Sadu pierwszej instancji wynika, że różnica pomiędzy ceną uzyskaną ze sprzedaży działki nr 7/18 a ceną jej zakupu przez pozwanego od Agencji Nieruchomości Rolnych stanowiła zysk powoda, który w całości sfinansował jej zakup, a pozwany na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego usiłował wykazać, że przysługuje mu roszczenie o pokrycie z tej kwoty poniesionych wydatków na czynsz dzierżawny uiszczony Agencji, które to twierdzenie nie znalazło potwierdzenia w ustaleniach sadu. Z wskazywanych przez skarżącego ustaleń nie wynika również niewątpliwe uprawnienie córki pozwanego do rozliczenia tej sumy, skoro została uznana za zysk powoda ze sfinansowanej przez niego transakcji. Nie mogą też stanowić podstawy stanowiska o oczywistej zasadności skargi zarzuty niedopuszczalne, związane z oceną dowodów.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Na wniosek powoda zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).